

روزنامه سیاسی، اجتماعی و فرهنگی صبح ایران
شنبه ۶ تیر ۱۴۰۵ - ۱۲ محرم ۱۴۴۸
سال بیست‌وهشتم - شماره ۷۶۳۱ - ۱۶ صفحه
قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

سرمقاله

مدیریت بر تنگه هرمز انحصاری یا مشترک؟

محمدجواد آخوند
مدیر مسئول

تحولات چهار ماه گذشته به خوبی آشکار ساخت که تنگه هرمز اکنون به یکی از مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار بر سیاست راهبردی و اقتصاد بین‌الملل تبدیل شده است. هرچند امریکایی‌ها در آغاز مناقشات اخیر گمان نمی‌کردند موضوع بسته‌شدن تنگه هرمز جدی شود، اکنون درد آسیب‌پذیری سیاست و اقتصاد

داخلی خود را از این ناحیه چشیده‌اند. با این وصف، به نظر می‌رسد در ماه‌ها و سال‌های آینده، تنگه هرمز و چگونگی اعمال حاکمیت و مدیریت بر آن، به یکی از اصلی‌ترین مسائل جمهوری اسلامی ایران در عرصه منطقه‌ای و بین‌المللی بدل شود. در این خصوص، دو دیدگاه عمده در داخل کشور مطرح است:

دیدگاه نخست که عمدتاً مبتنی بر تلقی‌های سنتی از حقوق بین‌الملل و کنوانسیون‌های متعارف حقوق دریاهاست، بر این باور است که باید سازوکار مشترک میان ایران و عمان برای مدیریت تنگه و دریافت هزینه‌های ناآشنا از آن شکل گیرد. در مقابل، دیدگاه دوم معتقد است با توجه به دشواری‌های هم‌راهسازی کامل عمان، ایجاد و استمرار سازوکار مشترک، نه تنها در مرحله تأسیس که در مرحله تداوم نیز با چالش‌های جدی مواجه خواهد بود. واقعیت آن است که عمان و سایر کشورهای جنوب خلیج فارس به لحاظ سیاسی، در نسبت با قدرت امریکای در موضع ضعف قرار دارند و عملیات تأسیسات فوق‌العاده‌ای در این کشورها دارد و اگر سیاستمداری در آن سوی خلیج فارس بخواهد برخلاف منافع امریکا گام بردارد، ممکن است هر لحظه با خطر برکناری یا کودتا مواجه شود. بنابراین، انتظار رفتار مستقل و قدرتمندانه از عمان یا هر کشور دیگری در حاشیه جنوبی، انتظاری مالا یطاق و دور از واقعیت است.

از سوی دیگر، مفهوم سیاست با مفهوم قدرت پیوند خورده و اعمال حاکمیت نیز مستلزم اقتدار نظامی کافی است. در معادله تنگه هرمز، کشوری می‌تواند این اقتدار را اعمال کند که هم از سابقه تاریخی تمدنی طولانی و هم از بنیه نظامی برتر برخوردار باشد و این ویژگی‌ها تنها در ایران جمع است. عمان حتی با فرض وجود اراده سیاسی مستقل، فاقد این سطح از اقتدار نظامی برای اعمال مدیریت بر تنگه خواهد بود.

نکته حائز اهمیت دیگر، زیاده‌خواهی بی‌پرده دولت کنونی امریکاست. ترامپ فراتر از رؤسای جمهور پیشین این کشور، بدون هیچ ابایی مطامع خود را بیان می‌کند؛ نمونه اخیر آن ماجرای گریبند و تلاش برای تصاحب سرزمینی مستعمره یک کشور اروپایی از طریق زور بود. با این پیشینه، دور از ذهن نیست که امریکایی‌ها در صورت تداوم بحران، به فکر تصاحب ساحل جنوبی تنگه در شبه‌جزیره «مسندم» (عم از خرید یا تصرف نظامی) بيفتند تا خود را شریک این ابراهه حیاتی قلمداد کنند. بدیهی است مشارکت با امریکا در این موضوع نه صحیح است و نه شدنی. در سندها امنیت ملی دولت ترامپ که سال گذشته منتشر شد، صراحتاً بر موضوع عبور انرژی از ابراهه‌های بین‌المللی تأکید شده و این مسئله برای کاخ سفید حیاتی است. تحولات اخیر نیز به خوبی نشان داد که قیمت بنزین چگونه می‌تواند برای رئیس‌جمهور امریکا حاشیه‌ساز شود. بنابراین انتظار هرگونه رفتار ماجراجویانه از سوی امریکا را باید داشت و در مجموع، ایده تکیه بر قواعد عرفی و سنتی حقوق بین‌الملل برای پیشبرد مدیریت مشترک تنگه با عمان، عملاً در مرحله ایجاد و استمرار با چالش‌های سختی روبروست.

نتیجه آنکه روی سواحل و دریا، مدیریت تنگه هرمز متعلق به جمهوری اسلامی ایران است و این حق نه با عرف حقوق بین‌الملل، بلکه با قدرت بازدارنده نظامی به دست آمده است؛ همان گونه که دیگر اصول سیاست و حقوق بین‌الملل نیز در خشکی و دریا، ابتدا با سرنیزه قدرتمندان حاکم شده و سپس روی کاغذ آمده است. طبیعتاً می‌توان انتظار داشت که در آینده نیز پروتکل‌های مختص تنگه هرمز بر اساس آنچه ایران روی زمین و دریاهای حاکم کرده، به رشته تحریر درآید و همگان ناچار به پذیرش آن شوند.

پیش‌تر نیز در سرمقاله همین روزنامه اشاره کردم که ما نباید در سیاست خارجی به دنبال تأییدطلبی و جلب رضایت دیگران باشیم، چراکه سایر بازیگران مؤثر نیز نسبت به ما چنین رویکردی ندارند. تحریم‌های ظالمانه ۱۵ سال اخیر علیه جمهوری اسلامی ایران به خوبی نشان داد آنچه می‌تواند حقوق ملت ما را استیفا کند، نه تأیید دیگران، که قدرت بازدارنده است. از این رو، سیاست ایران باید «مدیریت ایرانی تنگه هرمز» باشد. اگر کشور دیگری از جمله عمان بخواهد در این کار مشارکت کند، این مشارکت نیز باید صرفاً در چارچوب مدیریت ایرانی معنا یابد و در خدمت منافع ایران تعریف شود و تا زمانی معتبر است که ایرانیان آن را مطابق امنیت ملی خود بدانند.

فشار تنگه هرمز بر گلوی امریکا

رحیم‌زاده علی | دبیر گروه سیاسی

به تنگه داده است. در باز آرای معادلات بزرگ، کوچک‌های حاشیه‌نشین جایی پای میز ندارند؛ حذف می‌شوند و حیات استراتژیک‌شان وام‌دار سقف تحمل تهران است.

نهاد مدیریت تنگه هرمز نیز اعلام کرد تبعات عبور از مسیرهای غیرمجاز و بدون پوشش بیمه‌ای ایران با خود متخلفان است.

این‌ها واکنش‌هایی است به بیانیه مشترک کشورهای عربی و امریکا که بر «اهمیت بازگشایی تنگه هرمز» و برخی افاضات و زیاده‌خواهی‌های دیگر تأکید کرده‌اند.

تنگه هرمز فشاری است بر گلوی امریکا که امریکایی‌ها در این روزها بسیار تلاش کردند این فشار را با لفاظی کم کنند. ولی حوادث و اعمال قدرت عملی ایران در دور روز گذشته نشان از واقعیتی فراتر از لفاظی امریکایی‌ها دارد. ابقیه در صفحه ۲

امریکایی‌ها مدام درباره تنگه هرمز حرف می‌زنند، حتی وزیر امور خارجه آنان که از ساکتین بود، حالا با آسمان و ریسمان بافتن مدعی می‌شود که تنگه، باید به روال قبل از جنگ بازگردد و ایران نباید با هر عنوانی چه عوارض، چه هزینه‌های خدمات، پولی دریافت کند. این رفتار امریکایی‌ها بهترین گواه است که وضع تنگه تغییر خواهد کرد، زیرا اگر مطابق با دادداشت تفاهم قرار بود که تنگه مانند سابق شود، این همه عجز و لایه و رجز در طرف امریکایی معنا نداشت!

نیروی دریایی سپاه ولی چیز دیگری می‌گوید و تأکید می‌کند «عبور ایمن از تنگه هرمز فقط از مسیرهای اعلامی جمهوری اسلامی ایران ممکن است و با شناورهای متخلف بر خورد می‌شود».

دکتر ولایتی، مشاور بین‌الملل رهبر انقلاب نکات صریح‌تری دارد: «حاشیه‌نشینان و اطفال سیاسی منطقه به بیانیه‌های سفارشی دل خوش ندارند و بدانند حیات آنان ریزه‌خواری از سفره امنیتی است که ایران

ایران با شور عاشورایی خواهد بر خاست

تهران با روزشمار معکوس برای وداع با رهبر شهید تمهیدات فراوانی در دست اجرا دارد

۱۵ میلیون، ۲۰ میلیون و حتی ۲۵ میلیون نفر؛ آماری است که پیش‌بینی می‌شود آقای شهید ایران را بدرقه کنند، کسی چه می‌داند، شاید حتی بیشتر از این پیش‌بینی‌ها رهبر شهید ایران را تا جایگاه ابدی‌اش بدرقه کنند. حضور این جمعیت بی‌سابقه در یک مراسم باشکوه، حتماً نیازمند تمهیداتی است. ۱۶ قرارگاه تخصصی از این مراسم پشتیبانی می‌کنند تا این شکوه تاریخی به بهترین شیوه در تاریخ ماندگار شود. از حالا روزشمار بدرقه آقای شهید ایران آغاز شده است؛ ایران یکپارچه برای رهبری شجاع و عزت‌آفرین برمی‌خیزد. میراث ماندگار آقای شهید ایران، استقلال، عزت و شکوه ایران را تضمین کرده است. پاسداشت این همه بزرگی، حتماً باشکوه و ماندگار است | صفحه ۳

